

Vrijwilligersbeleidsplan 2025-2035

“Vrijwilligers in het Park De Hoge Veluwe, een natuurlijke zaak”

Hoofdpijnen van beleid en randvoorwaarden

Vastgesteld op 7 oktober 2024

stichting het nationale park
DE HOGE VELUWE

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Het kader	3
3.	De vrijwilliger	4
4.	Afbakening vrijwilligerswerk.....	4
5.	De organisatie van het vrijwilligerswerk.....	5
6.	Informatievoorziening vanuit het Park.....	5
7.	Verzekering en veiligheid.....	6
8.	Rechten en plichten	6
9.	Samenwerking met De Vereniging van Vrijwilligers.....	7

1. Inleiding

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe (*hierna: het Park of de Stichting*) is in 1935 opgericht om zelfstandig het Park duurzaam in stand te houden en open te stellen voor publiek, in de traditie van het echtpaar Kröller-Müller. Het Nationale Park De Hoge Veluwe (*hierna: het Park of De Hoge Veluwe*) is het grootste aaneengesloten, actief beheerde natuurgebied in particulier bezit in Nederland (bestuurd op basis van zelfstandigheid en financiële onafhankelijkheid). Het Park heeft een oppervlakte van ca. 5.400 hectare.

De Missie van het Park is:

- I. Het duurzaam in stand houden en toekomstgericht beheren van Het Nationale Park met focus op biodiversiteit.
- II. Zo veel Parkbezoekers als mogelijk inspireren en/of onbekommerd laten genieten van:
 - natuur & landschap;
 - erfgoed, architectuur & kunst;
 - educatie;
 - publieksvoorzieningen.

Vele honderden vrijwilligers zetten zich al jaren in voor Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Vol enthousiasme en met grote betrokkenheid vervullen zij activiteiten en projecten voor het Park die anders niet uitgevoerd zouden kunnen worden. Zoveel vrijwilligers is een waardevol gegeven! Maar wat zijn de wederzijdse verwachtingen? Kan iedereen zomaar vrijwilliger worden? Hoe is het vrijwilligerswerk georganiseerd? Hoe verloopt de communicatie tussen Park en vrijwilligers? Welke rechten en plichten hebben vrijwilligers van het Park?

Dit beleidsplan maakt voor Park én vrijwilligers duidelijk wat de doelstellingen zijn en geeft op grote lijnen inzicht in de manier van (samen)werken. Het Park wil immers een aantrekkelijke organisatie zijn en blijven voor vrijwilligers en op een professionele manier omgaan met mensen. Het Park is trots op 'zijn' vrijwilligers en hoopt dat de vrijwilligers trots zijn op 'hun' Park! Samen werken wij aan de toekomst van het erfgoed Kröller-Müller en een hoge biodiversiteit.

2. Het kader

Kenmerkend voor de Stichting is haar financiële zelfstandigheid. Omdat het Park een private stichting is die nagenoeg geen exploitatiesubsidies ontvangt, heft het Park entree. De inkomsten uit bezoek komen ten goede aan de exploitatie van het Park (profijtbeginsel). De Stichting heeft geen winstoogmerk en is een non-profit organisatie.

Bij het Park werken circa 150 betaalde medewerkers (102 fte¹) inclusief seizoen medewerkers. Het Park werkt nauw samen met de actieve Vereniging van Vrijwilligers van De Hoge Veluwe (*hierna: de Vereniging*), waarbij de vrijwillige inzet altijd additioneel is op de professionele organisatie. De Vereniging ondersteunt het Park met de inzet van circa 400 vrijwilligersfuncties. Deze Vereniging-vrijwilligers zijn in 14 werkgroepen georganiseerd. Nagenoeg alle vrijwilligers in het Park zijn lid van de Vereniging van Vrijwilligers van De Hoge Veluwe. Daarnaast werkt het Park zeer incidenteel met Park-vrijwilligers op basis van individuele afspraken voor specifieke klussen (o.a. het Hoge Veluwe Beweegweekend). Het onderscheid tussen Vereniging-vrijwilligers en Park-vrijwilligers vraagt om verschillende vormen van registratie en aansturing.

¹ Getallen op basis van cijfers d.d. 1 januari 2024

3. De vrijwilliger

De vrijwilligers vertegenwoordigen een belangrijke waarde voor het Park. Mede door hun betrokkenheid, inzet en kwaliteiten kunnen zij versterkend werken op het behalen van de ambities van het Park. Zonder vrijwilligers kan het Park bijvoorbeeld geen rondleidingen in het Jachthuis en (gratis) excursies aanbieden. Daar waar financiële middelen niet toereikend zijn voor het vele werk dat gedaan moet worden, biedt inzet van vrijwilligers aan het Park de mogelijkheid iets extra's te bieden. Ook maakt het Park graag gebruik van de specifieke kennis of vaardigheden, die onder vrijwilligers vaak aanwezig is. Het Park wil waar mogelijk vrijwilligers in staat stellen om een actieve bijdrage te leveren aan het beheer en de ontwikkeling van het Park.

Het Park vindt het belangrijk om vrijwilligers te informeren over en te enthousiasmeren voor het Park. Het beleid is erop gericht om vrijwilligers plezier te laten beleven aan hun vrijwilligerswerk, zodat hun enthousiasme over de doelstellingen van het Park en over de door hen ten behoeve van het Park te verrichten werkzaamheden nog verder toeneemt. Dan zullen ze dat enthousiasme ook uitdragen. Het Park ziet in het bieden van vrijwilligerswerk een kans om zijn maatschappelijke rol in te vullen. Vrijwilligers zijn als ambassadeurs van het Park van belang om de betrokkenheid van de omgeving (bewoners en bezoekers) met dit prachtige natuurgebied te vergroten.

Hoe komt het dat er zoveel vrijwilligers zo betrokken en actief zijn in het Park en het aanbod van vrijwilligers zo groot is? Waarschijnlijk heeft dat te maken met de belangstelling van vrijwilligers voor de natuur en activiteiten in de natuur. Mensen worden veelal vrijwilliger van De Hoge Veluwe op ideologische gronden, maar er kunnen ook andere factoren een rol spelen.

Vrijwilligers willen graag vrijwilligerswerk doen, omdat dit sociale contacten biedt en hen maatschappelijk actief houdt. Het vrijwillig actief zijn in en voor het Park ervaren vrijwilligers als zinvol en ontspannend. Het is een combinatie van hobby en zinvolle tijdsbesteding. Een ander vrijwilligersmotief is mogelijk de prettige samenwerking met betaalde medewerkers in het Park en de erkenning en waardering door de leiding van het Park. Het vrijwilligerswerk is nuttig, aanvullend, verrijkend en leidt vaak tot een heel concreet en zichtbaar resultaat. Kortom: het Park is een motiverende omgeving voor vrijwilligers.

4. Afbakening vrijwilligerswerk

Het Park staat positief tegenover het werken met vrijwilligers. Uitgangspunt bij de inzet van vrijwilligers is dat er sprake is van een toegevoegde waarde voor het Park. Het beleid is dat kerntaken niet door vrijwilligers worden uitgevoerd. Vrijwilligers verrichten additionele werkzaamheden die het Park door eigen personeel niet kan laten verrichten. Dit is in overeenstemming met afspraken die het Park heeft met de Ondernemingsraad. Slechts door inzet van vrijwilligers kan het Park deze extra activiteiten en projecten (laten) verrichten. Periodiek worden de inzet van vrijwilligers en hun werkzaamheden besproken in het overleg van de Ondernemingsraad met de directeur van de Stichting.

Het werk van een particulier grondeigenaar als het Park heeft onder andere de volgende, algemene kenmerken:

- Het werk is nooit af, er is altijd goed, nuttig werk te verrichten
- De arbeidsbehoefte wisselt, is seizoensafhankelijk

Daardoor zal de uitvoeringscapaciteit, eigen personeel en uitbesteding, niet de omvang hebben die nodig is voor de uitvoering van de uiterste ambities of de pieken in de werkdruk.

Er is dus altijd een hoeveelheid additioneel werk; activiteiten en projecten die vrijwilligers in staat stellen op een nuttige manier aan (de ambities en doelstelling van) het Park bij te dragen. Het vrijwilligerswerk richt zich in algemene zin vooral op: inventarisatie & onderzoek, beheer & onderhoud en publieksbegeleiding.

De inzet van vrijwilligers beperkt zich tot die vrijwilligers en vrijwilligersgroepen die bereid zijn voor langere tijd (een aantal jaren) en tenminste een (door het Park en de werkgroep-coördinator te bepalen) minimaal aantal keren per jaar in het Park een actieve bijdrage te leveren.

5. De organisatie van het vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk vraagt om goede organisatie. Het Park is opdrachtgever voor het vrijwilligerswerk en wil op een professionele manier met zijn vrijwilligers omgaan. Het is van groot belang dat het vrijwilligerswerk op een goede manier en veilig uitgevoerd wordt. Vrijwilligers dienen altijd de aanwijzingen van het Park en zijn (betaalde) medewerkers op te volgen. Betaalde medewerkers van het Park zijn eindverantwoordelijk; zij geven waar nodig begeleiding en actuele informatie aan de vrijwilligerswerkgroepen.

De Vereniging is de belangrijkste uitvoerder van het vrijwilligerswerk in het Park. De Samenwerkingsovereenkomst tussen Park en Vereniging vormt samen met het Huishoudelijk Reglement van de Vereniging de basis op grond waarvan het vrijwilligerswerk in het Park uitgevoerd kan worden. Conform de samenwerkingsovereenkomst voert de Vereniging diensten uit naar de wensen van het Park. Het Park maakt met de Vereniging van Vrijwilligers concrete afspraken over taken en producten.

Het vrijwilligerswerk door leden van de Vereniging is georganiseerd in werkgroepen, onder leiding van een werkgroep-coördinator. Voor elke werkgroep is er voor de dagelijkse gang van zaken één contactpersoon (het afdelingshoofd of zijn gedelegeerde) vanuit het Park. De coördinator en contactpersoon spreken samen af wat en op welke wijze het vrijwilligerswerk uitgevoerd gaat worden. De coördinator heeft vervolgens de regie over de uitvoering. De werkgroepen voeren alleen werkzaamheden uit ten behoeve van het Park.

Gezien de omvang van het aantal vrijwilligers en de vele werkgroepen vindt het Park het belangrijk dat doel, taken en werkwijze per werkgroep op hoofdlijnen worden vastgelegd. Park en Vereniging bespreken jaarlijks per werkgroep wat er gedaan moet worden.

Voor speciale klussen maakt het Park rechtstreeks afspraken met (Park-)vrijwilligers. Voor structurele Park-vrijwilligers, die langdurig, terugkerend actief zijn in het Park, worden afspraken vastgelegd in een individuele vrijwilligersovereenkomst. Voor een incidentele Park-vrijwilliger volstaat een informatiebrief van het Park met verwijzing naar het beleid en de voorwaarden.

6. Informatievoorziening vanuit het Park

Vrijwilligers kunnen beter functioneren als zij beschikken over actuele en adequate informatie. Het Park speelt hierop in en draagt zorgt voor actuele informatie over het Park, het beheer en de werkzaamheden.

Bij binnenkomst nemen vrijwilligers kennis van het Vrijwilligersbeleidsplan. Elk jaar worden de nieuwe vrijwilligers uitgenodigd voor een introductieprogramma en ontvangen dan een informatiepakket over de werkgroep en haar taken, de regels én het vrijwilligersbeleid.

Vrijwilligers in de werkgroepen worden op tijd geïnformeerd over de veranderingen in het Park. Het afdelingshoofd van het Park is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van actuele informatie aan het bestuur en aan de coördinator van de werkgroep voor zover relevant voor de werkgroep. De coördinator is verantwoordelijk voor de informatievoorziening binnen de werkgroep. Naast mondelinge overdracht zal korte, duidelijke en goed leesbare informatie of instructie nodig zijn, zodat interpretatieverschillen tot een minimum beperkt blijven.

Het Park is trots op zijn vrijwilligers en wil hen ook tijdens hun werkzaamheden graag herkenbaar laten zijn. Dit geldt vooral voor degenen die bij de voorlichting helpen (publieksmedewerkers, gidsen, rondleiders). Het Park biedt badges aan om te dragen tijdens de uitvoering van publiekstaken. Het Park stelt onderzoekshesjes beschikbaar om te dragen tijdens werkzaamheden in het veld (buiten de paden). Vrijwilligers zijn ambassadeurs van het Park en dienen zich overeenkomstig te gedragen en de aangeboden middelen tijdens het vrijwilligerswerk te dragen.

7. Verzekering en veiligheid

Het Park vindt het van groot belang dat het vrijwilligerswerk op een goede manier en veilig uitgevoerd wordt. Het Park draagt de eindverantwoordelijkheid voor de arbeidsomstandigheden. De vrijwilliger heeft een grote eigen verantwoordelijkheid voor zijn eigen veiligheid. In de praktijk betekent dit dat het Park zorgt voor een veilige en gezonde omgeving zodat vrijwilligers goed hun bijdrage kunnen leveren. Dit betekent dat het Park de middelen verstrekt, regels opstelt en toeziet op naleving. Het Park en de coördinatoren van de werkgroepen zien erop toe dat voldaan wordt aan de eisen uit de Arbowet. De regie voor de Arbozorg ligt in handen van het Park.

Het Park en de Vereniging willen voorkomen dat vrijwilligers financiële risico's lopen tijdens hun werkzaamheden in het Park, inclusief het reizen van en naar het Park om hun vrijwilligerswerk te verrichten. Daarom heeft de Vereniging een collectieve verzekering voor ongevallen en WA voor de eigen leden (Vereniging-vrijwilligers) afgesloten. Andere (Park-)vrijwilligers zijn via de collectieve verzekering van het Park tijdens hun werkzaamheden verzekerd voor de financiële gevolgen van ongevallen en wettelijke aansprakelijkheid. Vrijwilligers die gecertificeerd met machines mogen werken, zijn tijdens dat werk verzekerd via het Park. Alle vrijwilligers moeten zelf zorgen voor een ziektekostenverzekering.

In het Park geldt voor jongeren voor (vrijwilligers)werk een minimumleeftijd van 16 jaar en voor volwassenen een bovengrens van 80 jaar. Minderjarigen hebben voor het uitvoeren van vrijwilligerswerk toestemming nodig van hun ouders of voogd.

8. Rechten en plichten

Vrijwilligerswerk is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Door lid te worden van de Vereniging zijn vrijwilligers gebonden aan de bepalingen van het Huishoudelijk Reglement en daarmee aan de Algemene Voorwaarden, Gedragscode, Kerncompetenties (bijlagen van het Huishoudelijke Reglement). Een vrijwilliger is daarmee gebonden aan de regels van het Park, het Park Reglement en andere gemaakte afspraken en dient ook de instructies van het Park en zijn (betaalde)

medewerkers op te volgen. Vrijwilligers die op incidentele basis worden ingezet door het Park zelf worden in de communicatie over hun inzet gewezen op de (online beschikbare) Algemene Voorwaarden, Gedragscode en Kerncompetenties, aangezien deze ook voor hen gelden.

Vrijwilligers zijn ambassadeur van het Park. Daarom worden vrijwilligers geacht zich daarnaar te gedragen: zich positief uitlaten over het Park (loyaliteit naar het Park en zijn beleid) en zich in de omgang met medewerkers, vrijwilligers en bezoekers correct opstellen en kleden. Kritische kanttekeningen van vrijwilligers worden geapprecieerd, mits deze in de vorm van positieve feedback en via de juiste kanalen (intern, via contactpersoon) worden gecommuniceerd.

Vrijwilligers communiceren niet namens het Park met externe partijen en derden. Publicaties, resultaten en eindproducten van vrijwilligerswerk (zoals onderzoeksgegevens, onderzoeksdata en beeldmateriaal) behoren rechtens het Park toe en worden geacht eigendom van het Park te zijn. De rechten voor publicatie van deze gegevens of beelden zijn voorbehouden aan het Park. Informatie mag niet door vrijwilligers gecommuniceerd worden, zonder uitdrukkelijke toestemming van het Park. Het Park bepaalt of gegevens aan externe organisaties kunnen worden gerapporteerd.

Omdat wij omgaan met (kwetsbare) mensen vraagt het Park, respectievelijk de Vereniging van Vrijwilligers, van onze vrijwilligers voor aanvang van de werkzaamheden een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Uit deze verklaring blijkt dat gedrag in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van de specifieke taak als vrijwilliger bij De Hoge Veluwe. Onze organisatie kan deze VOG kosteloos aanvragen voor de vrijwilligers. Hiervoor moeten we laten zien dat wij een preventief beleid hebben om ongewenste intimiteiten te voorkomen. Een onderdeel hiervan is de Gedragscode Medewerkers en Vrijwilligers van het Park. In dit document staat beschreven wat het Park onder ongewenst gedrag verstaat en welk beleid hiervoor geldt.

Vrijwilligerswerk is onbetaald, maar ook onbetaalbaar! Het Park geeft vrijwilligers geen reis- of onkostenvergoeding. Het Park gaat ervan uit dat vrijwilligers hun beloning vinden in aangenaam en interessante tijdsbesteding, in een prachtig natuurgebied met prettige omstandigheden, in een goede sfeer en in welgemeende waardering voor hun kennis en inzet. Het Park biedt jaarlijks vast te stellen, op maat gesneden privileges en faciliteiten², gebaseerd op de werkzaamheden die worden uitgevoerd. Na aanstelling zorgt het Park voor een duidelijke instructie en zo nodig (periodieke) training.

9. Samenwerking met De Vereniging van Vrijwilligers

Het Park wil zijn goede relatie met de Vereniging van Vrijwilligers van De Hoge Veluwe graag continueren en waar nodig verder verstevigen. De Vereniging van Vrijwilligers heeft ten doel het verlenen van vrijwillige diensten ter ondersteuning van de doelstelling van het Park en het desgevraagd bijstaan van het Park en het Kröller-Müller Museum. Zij tracht haar doel onder meer te bereiken door vrijwilligers werkzaamheden te laten verrichten in de vorm van werkgroepen op verzoek van het Park en/of het Museum en studiegroepen, het doen van publicaties en het verzorgen van voorlichting.³ De Vereniging en haar leden dragen er zorg voor dat de uitoefening

² Privileges en faciliteiten voor vrijwilligers worden per samenwerkingsvorm nader bepaald.

³ Aldus de Statuten van de Vereniging van Vrijwilligers van de Hoge Veluwe, d.d. 14 juni 2018

van hun activiteiten op geen enkele wijze strijdig kan zijn met de belangen van het Park en het Museum.

Het vrijwilligerswerk dat vanuit de Vereniging van Vrijwilligers gecoördineerd wordt, loopt al jaren prima op basis van wederzijds vertrouwen tussen het Park en de Vereniging. Het vrijwilligersbeleid binnen het Park vraagt dan ook om een andere benadering dan bij andere organisaties.

Vrijwilligers die vanuit de Vereniging van Vrijwilligers actief zijn in het Park, doen dat op basis van afspraken tussen het Park en de Vereniging. Deze vrijwilligers hebben geen individuele werkrelatie met het Park. De afspraak tussen het Park en de Vereniging van Vrijwilligers is dat de coördinatoren van de werkgroepen aanspreekbaar zijn op het functioneren van de vrijwilligers. De Vereniging is verantwoordelijk voor de kwantiteit en kwaliteit van de werkzaamheden.

De Vereniging is het Park tot voordeel. Haar activiteiten bevorderen de goede bekendheid van het Park; er worden activiteiten en projecten uitgevoerd, waarin het Park zelf niet kan voorzien. Het Park ondersteunt de Vereniging in de communicatie in de werving van nieuwe vrijwilligers voor de verschillende werkgroepen, om het aantal vrijwilligers structureel op peil te houden. Voortzetting en intensivering van de samenwerking met de Vereniging is voor het Park van groot belang. Deze samenwerking is als volgt georganiseerd:

De voorzitter van de Vereniging is lid van de Raad van Advies van de Stichting. Vanwege het belangwekkende werk van de Flora- en Faunawerkgroep hebben de coördinatoren van deze werkgroepen zitting in de Adviescommissie Natuur, Landschap en Cultuurhistorie van het Park. De directeur van het Park kan het Bestuur van de Vereniging gevraagd en ongevraagd adviseren. Daarnaast is er regelmatig overleg tussen het Bestuur van de Vereniging en de Directie van het Park.

De Vereniging van Vrijwilligers coördineert het vrijwilligerswerk, waar het Park om vraagt. Het Bestuur van de Vereniging en de Directie van het Park bepalen samen de doelstelling en inzet per werkgroep. De Vereniging organiseert het vrijwilligerswerk door middel van werkgroepen. De uitvoering van de werkzaamheden wordt geregeld door de coördinatoren van de werkgroepen. Elke werkgroep is gekoppeld aan een afdeling van het Park. Er vindt regelmatig contact plaats tussen de afdeling en de coördinator van de werkgroep over de uitvoering van het vrijwilligerswerk. De coördinator van de werkgroep stemt jaarlijks de werkzaamheden en planning af met het afdelingshoofd (of zijn gedelegeerde).

In samenspraak tussen Park en Vereniging zijn de afspraken over het vrijwilligersbeleid formeel vastgelegd in een Samenwerkingsovereenkomst tussen de Vereniging van Vrijwilligers en het Park. Deze afspraken worden jaarlijks in nauw overleg tussen de betreffende aanspreekpunten van afdelingen binnen het Park en de coördinatoren van de werkgroepen verder uitgewerkt en geconcretiseerd in een werkprogramma. Het Bestuur van de Vereniging bespreekt jaarlijks het jaarplan en de begroting met de Directie van het Park. Het Park stelt jaarlijks – op basis van het jaarplan en de begroting van de Vereniging, de bijdrage van het Park aan de Vereniging vast (back up financiering vrijwilligerswerk). Zo verloopt de samenwerking wederzijds naar tevredenheid.